

КОМИСИЈА ЗА РАЧУНОВОДСТВО И РЕВИЗИЈУ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

ИСПИТ ЗА СТИЦАЊЕ ПРОФЕСИОНАЛНОГ ЗВАЊА
ОВЛАШЋЕНИ РЕВИЗОР
(ИСПИТНИ ТЕРМИН: НОВЕМБАР 2021. ГОДИНЕ)

ПРЕДМЕТ 10:
НАПРЕДНО УПРАВЉАЧКО РАЧУНОВОДСТВО

I - ЕСЕЈИ:

Есеј број 1. О СИСТЕМУ УРАВНОТЕЖЕНИХ ПОКАЗАТЕЉА ОСТВАРЕЊА (ЕНГ. BALANCED SCORECARD)

Смјернице за одговор:

Појам и еволуција употребне вриједности система; садржај система уравнотежених показатеља остварења као интегралног система за мјерење резултата пословања (четири перспективе са примјерима показатеља); међусобна условљеност и повезаност појединачних перспектива са наведеним примјером; начин на који се дефинише „уравнотеженост“ овог система; начин на који се систем уравнотежених показатеља остварења користи као интегрални систем стратегијског управљања односно за повезивање мисије, визије и стратегије предузећа; предности примјене система уравнотежених показатеља остварења за стратегијске потребе.

Одговор:

Есеј број 2:

Како би смо могли одговорити на савремене захтјеве везано за смањење трошкова, између осталог неопходна су знања везана за управљање залихама и примјену ЈИТ концепта. У том смислу образложите сљедеће елементе:

- a) Наведите које су то основне категорије и подкатегорије трошкова које су најважније када је ријеч о управљању залихама и образложите их. (5 бодова)**
- b) Наведите за шта се користи EOQ модел код одлучивања о залихама и претпоставке његовог кориштења, формула EOQ модела, број испорука по овом моделу и одговор на питања:” Када поручити?”
Образложите примјену овог концепта кроз примјер: „Годишња тражња је 25.000 јединица, величина наруџбе седмично је 250 јединица, релевантни трошкови складиштења по јединици су 10, релевантни трошкови наручивања су 200“.
(10 бодова)**
- c) Образложите повезаност и ефекте примјене EOQ модела и ЈИТ концепта управљања залихама.
(5 бодова)**

II - ЗАДАЦИ:

Задатак број 1

Лабораторија ради тест отпорности материјала на температуру и на притисак. Тренутно се користи систем обрачуна трошкова са само једним центром (мјестом) индиректних трошкова, чији је годишњи износ 2.400.000 н.ј. Као базу за алокацију предузеће користи сате тестирања (сати директног рада) чији је укупан годишњи износ 20.000 сати тестирања. Од тога, на тестове отпорности материјала на температуру отпада 16.000 сати, а остатак на тестове отпорности на притисак.

С обзиром да тржиште услуга оваквих тестирања постаје конкурентно, у лабораторији сматрају да без успостављања одвојеног система обрачуна за ове двије врсте услуга неће бити у могућности да прецизирају цијену коштања по јединици услуге, те да због тога могу изгубити тржиште. Због тога, управљачки рачуновођа дијели све трошкове у четири категорије узроковане активностима:

- 1) трошкови рада 480.000 н.ј. Ови трошкови се утврђују по услугама (број сати услуге), и то: 360.000 н.ј. тестови на температурну отпорност и 120.000 н.ј. тестови на отпорност према притиску,
- 2) трошкови повезани с опремом (закуп, одржавање, струја, итд) 800.000 н.ј. Ови трошкови се алоцирају на појединачне услуге у складу са утрошцима сати тестирања,
- 3) трошкови подешавања опреме 700.000 н.ј. Ови трошкови се алоцирају на услуге у складу са бројем захтијеваних сати подешавања опреме. Тест на температуру захтијева 6.000 сати подешавања, а тест на притисак захтијева 4.000 сати подешавања,
- 4) трошкови осмишљавања (дизајн) тестова 420.000 н.ј. Ови трошкови се алоцирају на услуге тестирања у складу са захтијеваним временом за осмишљавање теста. Тест на температуру захтијева 560 сати, а тест на притисак 280 сати.

I Стопа за алокацију трошкова по постојећем систему обрачуна трошкова износи:

- a) 150 н.ј./с.т.,
- b) 600 н.ј./с.т.,
- c) 300 н.ј./с.т.
- d) 120 н.ј./с.т.

Провјера:

II Стопа за алокацију трошкова повезаних са опремом је:

- a) 40 н.ј.
- b) 20 н.ј.
- c) 30 н.ј.
- d) 50 н.ј.

Провјера:

III Стопа за алокацију трошкова подешавања је:

- a) 60 н.ј.
- b) 90 н.ј.
- c) 120 н.ј.
- d) 70 н.ј.

Провјера:

IV Стопа за алокацију трошкова осмишљавања тестова је:

- a) 750 н.ј.
- b) 1.500 н.ј.
- c) 500 н.ј.
- d) 1.000 н.ј.

Провјера:

V Укупни трошкови тестирања отпорности на температуру су:

- a) 1.980.000 н.ј.
- b) 1.700.000 н.ј.
- c) 1.650.000 н.ј.
- d) 1.580.000 н.ј.

Тачан одговор је: б).

VI Укупни трошкови тестирања отпорности на притисак су:

- a) 700.000 н.ј.
- b) 420.000 н.ј.
- c) 750.000 н.ј.
- d) 820.000 н.ј.

VII Збирни јединични трошкови (за све активности) по сату за тестове отпорности за температуру су:

- a) 98,75 н.ј./с.т.
- b) 123,75 н.ј./с.т.
- c) 106,25 н.ј./с.т.
- d) 103,125 н.ј./с.т.

VIII Збирни јединични трошкови (за све активности) по сату су:

- a) 105 н.ј./с.т.
- b) 187,5 н.ј./с.т.
- c) 175 н.ј./с.т.
- d) 205 н.ј./с.т.

Провјера:

Задатак број 2.

Три географски различито смјештена одјела компаније “ИНТЕГРА”, који дјелују као профитни центри, у својим појединачним финансијским извјештајима исказали су сљедеће величине:

Подаци	ПЦ ЗЕНИЦА	ПЦ САРАЈЕВО	ПЦ БАЊА ЛУКА
Укупна имовина	1.000.000 КМ	5.000.000 КМ	2.000.000 КМ
Текуће обавезе	250.000 КМ	1.500.000 КМ	750.000 КМ
Приход од продаје	882.000 КМ	4.095.000 КМ	1.323.000 КМ
Варијабилни трошкови ПЦ	682.000 КМ	2.095.000 КМ	623.000 КМ
Оперативна добит ПЦ	50.000 КМ	750.000 КМ	400.000 КМ

На основу горе наведеног:

1. Израчунајте поврат од инвестирања (ROI) за сваки одјел користећи оперативну добит ПЦ као показатељ добити и користећи укупну имовину као показатељ инвестиција, те исту прокоментаришите и дајте одговор на сљедеће питање:

”Који ПЦ има највећа стопу поврата на инвестирано?”:

- a) ПЦ Сарајево
- b) ПЦ Зеница
- c) ПЦ Бања Лука

(Заокружите тачан одговор)

(5 бодова)

2. Ако заједнички фиксни трошак, који се распоређује пропорционално оствареном приходу ПЦ, износи 700.000 КМ, утврдите коначан финансијски резултат у билансу успјеха сачињеном примјеном маргиналног система обрачуна трошкова за све ПЦ-ијеве.

(5 бодова)

3. У случају да неки од ПЦ буде у губитку урадите инкременталну анализу и дајте одговор на питање: “Да ли уклонити тај ПЦ или не?”. Дајте коментар добијеног резултата.

(5 бодова)

4. Ако компанија “ИНТЕГРА” има два извора средстава: дугорочни кредит са тржишном вриједношћу од 3.500.000 КМ и каматом од 10%, и акционарски капитал са тржишном вриједношћу од 4.500.000 КМ са трошковима акција од 14% и ако је стопа пореза на добит 10%.

Израчунајте показатељ економске додате вриједности (EVA) за сваки ПЦ. Примјењује се исти уравнотежени пондерисани трошак капитала на све ПЦ, јер је претпоставка да је ризик пословања за све ПЦ-е једнак.

(5 бодова)

Задатак број 3.

Менаџмент ланца велетрговина је донио одлуку да се примијени „АВС“ систем обрачуна трошкова на 2 главне групе производа које продаје: млијечне производе и замрзнуту храну, код утврђивања укупних трошкова за исте. Укупни индиректни фиксни трошкови износе за дати период 80.000 КМ. Менаџерски рачуновођа је идентификовао четири активности и четири стопе трошкова активности за сваку активност, који се могу повезати са ове двије групе производа :

наруџба	200 н.ј. по наруџби (наруџбеници)
испорука и пријем робе	160 н.ј. по испоруци
слагање на полице	40 н.ј. по сату
подршка купцима	0,10 н.ј. по проданом производу

Приходи, трошкови проданих група производа и употреба подручја активности, за дате 2 групе производа су како слиједи:

ОПИС	Група млијечни производи	Група замрзнута храна
Финансијски подаци:		
Приходи	100.000	180.000
Трошкови проданих група производа	64.000	96.000
Кључ за алокацију активности :		
Наруџбенице	20	80
Испоруке	50	180
Сати слагање на полице	20	300
Број проданих производа	22.000	82.000

Према традиционалном систему обрачуна укупних трошкова, овај ланац велетрговина је алоцирао индиректне фиксне трошкове према трошковној цијени продате групе производа.

1. Стопе оперативне профитне марже за ове двије групе производа по традиционалној методи распореда индиректних трошкова су (урадите потврду и дајте коментар):

а) Група млијечни производи 5, група замрзнута храна 25

б) Група млијечни производи 4, група замрзнута храна 20

ц) Група млијечни производи 3, група замрзнута храна 15

(Заокружите тачан одговор)

(10 бодова)

2. „АВС“ систем обрачуна трошкова (којим је за сваку активност кориштена посебна стопа за алокацију индиректних фиксних трошкова) имаће за резултат следеће износе стопа оперативне профитабилности (урадите потврду и дајте коментар):

а) Група млијечни производи 20, група замрзнута храна 10

б) Група млијечни производи 10, група замрзнута храна 21

ц) Група млијечни производи 21, група замрзнута храна 10,55

(Заокружите тачан одговор)

(10 бодова)

Израда: